

DE LOGICA VAN DE LAPPENDEKEN

VERBINDINGSWERK ROND
VRAAGSTUKKEN DIE VAN IEDEREEN
EN VAN NIEMAND ZIJN

Hans Vermaak

Recensie

De logica van de lappendeken - 'Diepgravend en uitdagend'

Verandering is geen strak geregisseerd proces, maar een dynamisch samenspel van netwerken en initiatieven. In 'De logica van de lappendeken' laat Hans Vermaak zien hoe echte verandering ontstaat: niet door controle, maar door verbinding. Peter de Roode las het nieuwe boek en ontdekte een scherp inzicht in verandermanagement.

 [Peter de Roode](#) | 21 maart 2025 | 3-4 minuten leestijd

In *De logica van de lappendeken* neemt Hans Vermaak de lezer mee in de complexiteit van verandering binnen organisaties en maatschappelijke veranderingen. Vermaak is al jaren een autoriteit op het gebied van verandermanagement en complexe systemen, en in dit boek biedt hij een diepgaande analyse van hoe verandering werkelijk tot stand komt: niet top-down geregisseerd of centraal aangestuurd, maar vanuit verbinding, netwerken en lokale initiatieven. De metafoor van de lappendeken verwijst naar de veelkleurigheid en diversiteit van veranderaanpakken, waarbij het samenspel van verschillende initiatieven uiteindelijk een groter geheel vormt.

Homepage van Bloedwaardentest.nl - Bloec
https://www.bloedwaardentest.nl/?_gl=1*62

HOTSPOTS

Een van de kernideeën van het boek is dat verandering plaatsvindt op verschillende niveaus van diepgang en omvang. Vermaak maakt duidelijk dat echte verandering vaak klein begint — in lokale hotspots waar voorlopers vernieuwende ideeën uitproberen. Dit contrast tussen kleinschalige initiatieven en het bredere systeem waarin ze opereren, zorgt voor spanning. Vermaak pleit voor het erkennen van deze spanning en het benutten ervan in plaats van het te bestrijden.

KENMERKEN VAN PROBLEMEN

Vermaak introduceert het onderscheid tussen 'crisis' en 'transitie'. Crisis zorgt voor druk en urgentie, terwijl transitie ruimte biedt voor hoop en daadkracht. Het doorbreken van vicieuze cirkels binnen complexe vraagstukken vereist een nieuwe manier van kijken.

Vermaak onderscheidt drie soorten verandering:

Eerste-orde verandering – Meer van hetzelfde, kleine verbeteringen.

Tweede-orde verandering – Nieuwe ideeën, fundamentele herzieningen.

Derde-orde verandering – Leren hoe te leren, structureel anders denken en handelen.

De derde-orde verandering, waarin nieuwe manieren van denken ontstaan en patronen worden doorbroken, ziet Vermaak als het meest waardevol, maar ook het moeilijkst te bereiken. Deze vorm van verandering begint vaak kleinschalig en groeit uit tot een bredere impact.

NETWERKDENKEN

In het hoofdstuk over netwerkdenken introduceert Vermaak verschillende metaforen:

Rizomen – Netwerken die organisch groeien en zich aanpassen aan de omgeving.

Zwermen – Zelforganiserende groepen zonder centrale sturing.

Lappendeken – De manier waarop verschillende initiatieven overlappen en met elkaar verbonden zijn.

De auteur benadrukt dat we in het Westen geneigd zijn om te denken in hiërarchieën en controle (de 'boommetafoor'), maar dat effectieve verandering juist voortkomt uit dynamiek en samenwerking tussen verschillende netwerken.

VERBINDINGSWERK

Voor die samenwerking is verbinding nodig. Een van de sterkste onderdelen van het boek is het model van verbindingswerk dat Vermaak introduceert:

Spreaden – Het verspreiden van kennis en werkwijzen binnen en tussen vakgebieden.

Schakelen – Het verbinden van verschillende organisaties, afdelingen en disciplines.

Spitten – Het doorbreken van onderliggende machts- en betekenisstructuren.

Vermaak laat zien dat succesvolle verandering vaak een combinatie van deze drie strategieën vereist. Het schakelen tussen verschillende disciplines en het doorbreken van vastgeroeste patronen zijn daarbij cruciaal.

STRATEGIEVORMING

In het laatste deel van het boek richt Vermaak zich op strategievorming. Hij pleit voor een flexibele aanpak, waarbij het gaat om reageren op onverwachte gebeurtenissen en het benutten van toevallige kansen (een verwijzing naar Nassim Taleb's *Extremistan*). Het traditionele idee dat strategie volledig planbaar is, wijst hij af. In plaats daarvan stelt hij dat strategische veerkracht belangrijker is dan voorspelbaarheid.

Wat dit boek sterk maakt, is dat Vermaak het theoretische kader steeds koppelt aan praktijkvoorbeelden en herkenbare situaties. Hij wijst op de valkuilen van 'competency traps'—het blijven vasthouden aan vertrouwde patronen—en het 'omkattrisico'—het inpassen van nieuwe ideeën in oude structuren, waardoor ze hun vernieuwende kracht verliezen.

Toch vraagt het boek wel enige voorkennis en abstractievermogen van de lezer. Vermaaks taalgebruik is soms complex en de theoretische modellen kunnen overweldigend zijn. De structuur van het boek is helder, maar sommige gedeeltes hadden korter en bondiger gekund.

De logica van de lappendeken is een diepgravend en uitdagend boek over complexe vraagstukken en veranderprocessen. Vermaak laat overtuigend zien dat succesvolle verandering ontstaat uit verbinding, netwerken en kleinschalige initiatieven. Door het combineren van theorie, praktijkvoorbeelden en herkenbare metaforen biedt het boek niet alleen inzicht, maar ook concrete handvatten voor veranderaars. Het boek vraagt om een actieve leeshouding, maar voor iedereen die zich met complexe veranderingen bezighoudt, is het een waardevolle en inspirerende bron.

Over Peter de Roode

Drs. Peter de Roode is zelfstandig adviseur en trainer.

*Hij ondersteunt organisaties bij het invoeren van
grootschalige veranderingen waarbij
gedragsverandering centraal staat.*